

KERESZTÉNY MAGVETŐ

LX. ÉVF.

1928. MÁJUS—AUGUSZTUS 3—4. FÜZET.

ELŐSZÓ.

A Keresztény Magvető jelen füzetét egészen az 1928. május 19-én és 20-án tartott zsinatnak szenteltük, amely gyűlés Egyházunk történetének korszakos jelentőségű eseménye volt: emlékoszlopot emeltünk benne néhai Ferencz József püspökünknek s az élet természetes rendje szerint a megüresedett helyre megválasztottuk az új főpásztort. Így a tordai zsinat egyszerre volt korszakzáró és korszaknyitó.

Folyóiratunk e kettős nagy eseményt örökíti meg hiteles szövegű beszédeiben és felolvasásaiban. A részletes eseményeket a *Zsinati jegyzőkönyv* tartalmazza. Azokat tehát itt nem fogjuk előadni.

*

Az alábbiakban bevezetésül csupán azon benyomásokról adunk számot, amelyeket zsinatunk után mintegy tanulságul feljegyezni szükségesnek tartottunk.

*

Zsinatot tartottunk május 19. és 20-án, püspökválasztó zsinatot. Tordán tartottuk meg, a vallás- és gondolat-szabadságnak e történelmi multtal felékesített igazi otthonában, nagy Dávid Ferencünknek fénylővé magasztosult városában. Vágyó lelkünk eddig is gyakran időzött a tordai történelmi emlékeinknél, szabad gondolkozásunk vissza-visszatért ez ősforráshoz. Itt gyűjtöttük az erőt a hitünkbeni megerősödéshez, az érette való tűréshez, itt erősödtünk meg abban a hitben, hogy az igazság az akadályok özönén is, ha lassan is, de áttör s végül mégis diadalt arat, mert hisz „a hit Isten ajándéka“. Azonban vágyakozásunk, várakozásunk, reményünk, hitünk csak most erősödött bizalommmá, most, midőn a nagy Dávid Ferencünk átszellemült egyéniségének széttárt karja; nemes feje-

delmünknek, János Zsigmondnak a felvilágosodottság tudatától áthatott jövőbenező figyelő tekintete, e megelevenedett történelmi emlékek, ezeknek átérzése, tisztult levegője áthatott és újra teremtett minket is, a püspökválasztásra összesereglett mai unitárius utódokat.

*

Zsinatunk napjait előzőleg meghasonlásról, bomlasztó törekvésekről szólottak a hírek, napilapokban és közlönyökben jelentek meg kedélyeket izgató nyilatkozatok. Az egyenetlenkedés szelleme kacérkodott, a féknélküli temperamentum száguldani törekedett s mindez a hagyományos unitárius egység lomtárba kerülését jövendölte.

S ime!, alig jelentünk meg egyházalapító nagy elődeink emlékénel, alig szoritottuk újra egymás testvéries kezét, alig tekintettünk egymásnak szeretetet sugárzó szemébe, az élő hit újra megelevenedett s az unitarizmus történelmi multjához híven és a reá néző jövőhöz méltóan, testvéries egyhangúsággal nyilatkozott meg.

*

Az az egy-, egy szavazat, mely az egyhangúságon felül jeleseinke leadatott, nemcsak minősít, de figyelmeztet is. Minősít a köz szempontjából; és figyelmeztető a szavazatot nyerők részére. A köz érdeklődéssel viseltetik tevékenységük iránt s vár tőlük; s egyben figyelmeztetés arra, hogy éber figyelemmel nézzük további fejlődésüket.

Dr. Ferenczy Géza, zsinati főtanácsunk elnöke, zsinati megnyitójában midőn az egyházfői állás kiválóságát jellemezte, azt mondotta: „*a hozzáfűzött kívánalmak nem állanak meg sem a tudomány határánál, sem a jövőbe látás mélységénél, sem a kormányzási képesség nagyságánál, sem a bölcsesség sziklaormánál, hanem mindezeket s ezeken felül még az együttérző szívet, a nemesen gondolkozó lelket s a tiszta palástot is igényelik.*”

E megállapításhoz még csak azt fűzhetjük: „nem azért imádkozom, hogy tökéletes legyek, hanem, hogy azt megközelítsem“.

*

Előrelátásnak bizonyult főgondnokainknak azon ténye, hogy zsinati megnyilatkozásunk előtt egyházi tanácsos afiait bizalmas

értekezletre összehívták. A tordai történelmi emlékek hatása alatti megújulás mellett ez a nemesen vezetett előértekezlet eredményezte a hagyományos unitárius egységnek ily felemelő hatású megnyilatkozását. Felemelőleg nem az egyéni nyilatkozatok, hanem a beszélő tények hatnak. Hiba az egységes hatást mellékmozzanatokkal zavarni.

*

Választott püspökünk terembe léptét szünni nem akaró üdvözet és tomboló örömnilyánítás fogadta. Nem bántjuk meg szeregett püspökünket, ha azon nézetünknek adunk kifejezést, hogy az örömnének e tomboló megnyilvánulása nemcsak személyének, de még inkább unitarizmusunk hagyományos egysége megnyilatkozásának zólott. Eltűntek az aggodalmak, megszűntek az ellentétek, megtaláltuk újra önmagunkat s az e feletti örömünk tört ki s tomboló zszannában nyilatkozott meg.

*

Nemcsak tordai hittestvéreink, s nemcsak Torda összes lakósága faj- és felekezetkülömbőség nélkül, hanem az állami és törvényhozásági tisztviselők is a legnagyobb megértést és méltánylást nuszították zsinatunk és annak tagjai iránt. Nyújtsuk elismerésünket hálás köszönetünket érette, mit elnökünk a zsinatot bezáró beszédben kifejezésre is juttatott. A testvéries megértés talán még bensőségesebb lehetett volna, ha az állami hivatalok illustris reprezentatívai szép, tartalmas és testvéries nyilatkozataikat nemcsak államunk elvén, hanem magyarul is mondják.

A magunk részére azonban át kell látnunk, hogy nekünk is adatunk, s különösen egyházi hivatalt betöltő tisztviselőinknek yenesen hivatása az állam nyelvének annyira elsajátítása, hogy egymás meg nem értése még egy üdvözlő beszéd tartamára ulólag is elkerülhető lehessen.

*

Zsinatunkon tanácsos afiainak imponáló sokasága jelent meg, 3 szavazat adatott le. Ily jelentős számmal a multakban nem ilkoztunk. Ez az egyházunk élete iránti általános érdeklődésnek

kiáltó bizonyágtétele. Mondjunk meleg üdvözlétet érette. Örömmel és megnyugvással állapíthatjuk meg, hogy zsinatunk lefolyása külsőségeiben is nemesen egyszerű, komoly, méltóságteljes és felemelő hatású volt. Dr. Ferenczy Géza elnökünk jogosultan hangsúlyozta zsinatot bezáró beszédében, hogy *„mely tisztelettel hajol meg az előtt a minden elismerésre érdemesült unitárius öntudat és komoly megfontolt magaviselet és eljárás előtt, melyet zsinati főtanácsunk és annak minden egyes tagja történelmi jelentőségű üléseink során tanusított“*.

*

Mint említettük, a zsinati események részletes leírása a *Zsinati jegyzőkönyvben* lesz olvasható. Itt tehát azoknak ismertetését elhagyjuk. Meg kell azonban említenünk néhányat a zsinat legfőbb tanulságaiból.

1. Egyházunk sorsa közügy s midőn valaki egyetemes egyházi kötelesség teljesítésére vállalkozik, az egész Egyházat találja maga mellett vagy maga ellen. Ezzel a ténnyel mindenki számoljon. Mert — megmutattuk azt most is — mi közügyben nem ismerünk más szempontot a közérdeknél.

2. Egyházunk történeti Egyház. Útait évszázadok hagyományai jelölték ki. Napjaink hullámozó eseményei közben az Egyház útja nyugodt, egyenes és biztos. Ki rá lép, messzire mehet rajta, mert a Szentlélek vezérli és az út másik végén Isten várja. Ez a biztos út a mi Egyházunk erőssége. Ez a mi történetiségünknek semmive nem pótolható örök értéke. Öröködjének a vigyázók éber figyelemmel a szent örökség felett!

3. Az egész világ szemé rajtunk. Ezért mindenki — nagy és kicsi egyaránt — jól fontolja meg minden szavát és minden tettét. Ne higgye senki, hogy egy léha szó, egy gondatlan cselekedet — elcsúszik és nem veszik észre. Az egész világ szemé rajtunk. Míg egy pillanatig sem vagyunk magunkra. Vigyázzon magára az is akít a közbizalom nem hívott el közkötelesség teljesítésére. De százszorososan vigyázzon szavára és tetteire az, akít a közbizalom megtisztelt. Mert minden beszédével és minden dolgával a köznel árt vagy használ. Jaj annak, aki visszaél a közbizalommal!

4. A zsinat előértekezletén szó esett a fiatal és az öreg munkaképességéről. Örömmel hallgattuk a felszólalásokat. S a sol és szép beszéd alatt az a benyomásunk támadt, hogy a munkában

nincs fiatal és nincs öreg, hanem van munkabíró és munkaképtelen. A munkában nem singgel mérik az embert, hanem képességgel. A munkában sem a fiatalság, sem az öregség nem privilegium és nem akadály. A képesség itt minden.

5. A munkában, igen a munkában. A zsinat impozáns külsőségek és emelkedett lelki hangulat után beveződött. Az ünnepnapok elmúltak. A választás megtörtént, az eredmény mindenkit jólesőleg megnyugtató. De a valódi, a végleges megnyugvás még hátra van. Mert a munka, az igazi munka még csak ezután következik. Ferencz József püspök örökét betölteni pusztán a választás ténye még nem elég. Ahhoz, hogy a nagy multnak meg legyen a történeti folytonossága, a Ferencz Józseféhez méltó nagy életáldozat szükséges. Hisszük, hogy új püspökünknek fiatalos lelkesedése és öreg bölcsessége a főpásztori munkában mindenben igazolni fogja a zsinatnak irányában megnyilatkozott egyhangú bizalmát. Istennek megvilágosító Szentlelke legyen és maradjon vele-mindenkor és mindenhol!

6. Főgondnokainknak és egyházi vezetőinknek mondjunk ehelyről is elismerő köszönetet a zsinat magas színvonalú, minden vonatkozásban impozáns lefolyásáért. Tordai gyűlésünk mindenkit megpróbált. Örömmel állapítjuk meg, hogy Egyházunk vezetősége a próbát nemesen kiállotta. Ez a legbiztosabb garancia a jövőre vonatkozólag. Ahol annyi higgadtság, körültekintés és megfontolás van, ott a véletlen szeszélyétől nincs mit félnünk! Ott a jövő biztosítva van.

—e—

Sz.: 729--1928.

MEGHIVÓ.

A Magyar Unitárius Egyház Zsinati Főtanácsának folyó évi május hó 19-én és 20-án a tordai egyházközségben a néhai Ferenc József püspök emlékünnepélyével kapcsolatban tartandó

KÖZGYŰLÉSÉRE

egyházi tanácsos atyánkfíat tisztelettel meghívjuk.

A Magyar Unitárius Egyház Képviselő Tanácsának Cluj-Kolozsvárt 1928. évi április hó 13-án tartott üléséből.

Dr. Ferenczy Géza,
elnök, főgondnok.

Dr. Mikó Lőrinc,
titkár.

TÁRGYSOROZAT:

I. Május hó 19-én:

1. A Zsinati Főtanács megnyitása délelőtt 9 órakor.
2. Egyházi közügyigazgató imája.
3. A Zsinati Főtanács megalakulása.
4. Uj főtanácsi tagok eskütétele.
5. Tárgysorozat megállapítása.
6. Balázs András székelyudvarhelykörü esperes állásában megerősítése.
7. Barabás András székelyudvarhelykörü és Dr. Vernes István felső-fehérekörü felügyelő gondnokok állásukban megerősítése.
8. Istentisztelet néhai Ferencz József püspök úr emlékére. Imát mond Vári Albert kollégiumi vallástanár; egyházi beszédet tart Dr. Kiss Elek theol. akadémiai dékán.
9. Délután 6 órakor Ferencz József-emlékünnepély: a) A tordai egyházközség Dávid Ferenc-vegyeskarának éneke. b) Elnöki megnyitót mond Dr. Szent-Iványi József főgondnok. c) Emlékbeszédet tart Dr. Borbély István kollégiumi igazgató. d) A tordai filharmonikus zenekar zenezámá. e) Óda. Irta és előadja Pálffy Márton tanár. f) A Tordai Dalkör éneke.

II. Május hó 20-án délelőtt 9 órakor a Zsinati Főtanácsi ülés folytatása:

10. Püspökválasztás.
11. Zsinati istentisztelet, urvacsoraosztással. Imát és beszédet mond a püspök, urvacsorai ágendát Halmágyi János maroskörü esperes. Ugyanakkor a szabad ég alatt tartandó istentiszteleten prédikál Balázs András székelyudvarhelykörü esperes, ágendál Végh Benjámín háromszékkörü esperes.
12. Zsinati Főtanács bezárása.